

Prof. Franz Gerstenbrand – in memoriam

Franz Gerstenbrand se narodil v roce 1924 v Hofu, nyní Dvorce nedaleko Bruntálu. Dětství a jinošství prožil v Unter Tannowitz (Dolních Dunajovicích), kde byl jeho otec lékařem. Gymnázium vystudoval v nedalekém Nikolsburgu (Mikulově). V roce 1942 byl odveden do armády a do konce války byl příslušníkem Luftwaffe. Po válce jej spolu s většinou německých obyvatel čekal trpký osud vyhnání ze své vlasti. Rodina se usadila v Rakousku. Země byla tehdy v těžké situaci, rozdělená mezi vítězné mocnosti. Za nelehkých okolností vystudoval medicínu na Vídeňské univerzitě. Studium si musel platit, neboť jakožto bývalý Čechoslovák neměl ani českou, ani rakouskou státní příslušnost. Po promoci pracoval na Neurologicko-psychiatrické klinice Vídeňské univerzity. Zajímal se o neurotraumatologii a v roce 1967 obhájil habilitační práci „Das traumatische apallische Syndrom“. V roce 1975 byl jmenován univerzitním profesorem. V roce 1985 se stal přednostou Neurologické kliniky Univerzity v Innsbrucku, kterou vedl do roku 1994. Má velkou zásluhu na vytvoření systému akutní neurointenzivní péče. Publikoval 786 odborných prací, byl autorem nebo se podílel na

autorství 10 knih. Spolupracoval ve vesmírném biomedicínském výzkumu sovětském i americkém.

Významně se angažoval po pádu železné opony v pomoci neurologiím zemí bývalého sovětského bloku. Má hlavní zásluhu na vzniku European Federation of Neurological Societies (EFNS) v roce 1991, kdy se stal prvním předsedou této organizace.

Prof. Gerstenbrand získal řadu profesních ocenění. Čestný doktorát UK v Praze (1997), Dunajské univerzity v Kremsu (2001), Aristotelovy Univerzity v Tessaloniki. Obdržel Jihomoravskou kulturní cenu (2002), Zlatou medaili města Graz (2014) a Velkou stříbrnou medaili za zásluhu o Rakouskou republiku (2015).

Prof. Gerstenbrand si zachoval velmi silnou vazbu na svoji rodnou zemi, Československo a jeho nástupnické státy. Má hlavní zásluhu na prvních oficiálních kontaktech a začlenění české a slovenské neurologie do západní evropské neurologie. V prosinci 1990 se konal ve Vídni neurologický kongres, jehož byl prof. Gerstenbrand prezidentem. Zařídil pozvání delegací zemí střední a východní Evropy. Pozvání se týkalo významných akademických kapacit oboru

neurologie z Československa a členů Výboru české a slovenské neurologické společnosti. V úvodní řeči prof. Gerstenbrand přivítal pozvané delegace a popřál úspěšné začlenění neurologií těchto zemí do evropských struktur. Až dojemné bylo, když před celým fórem zvláště přivítal české a slovenské neurology několika větami v češtině s připomenutím svého mládí na jižní Moravě. Od roku 1976 byl čestným členem České neurologické společnosti ČLS JEP a po mnoho let byl čestným členem redakční rady České a slovenské neurologie a neurochirurgie. Do poslední doby udržoval přátelské styky s některými našimi neurology. Vážili jsme si ho pro jeho odbornost, ale především pro jeho nepovýšenecký přístup a lidskost.

Zemřel 30. 6. 2017 ve Vídni. Výbor České neurologické společnosti uctil jeho památku doručením kytice na smuteční obřad. Na stuze byl nápis v češtině a němčině:

S hlubokou úctou Výbor České neurologické společnosti. Mit tiefem Respekt Vorstand der Tschechischen Gesellschaft für Neurologie.

MUDr. Jiří Polívka, CSc.
Neurologická klinika LF UK a FN Plzeň